

“ ก.ธ.จ.” ผู้แทนภาคประชาชนในการสอดส่องหน่วยงานภาครัฐ

การปฏิบัติภารกิจของหน่วยงานภาครัฐเพื่อให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายหรือนโยบายของรัฐบาล ไม่ได้ขึ้นอยู่กับหน่วยงานหรือบุคลากรในแต่ละหน่วยงานเท่านั้น แต่ขึ้นอยู่กับทุกภาคส่วนในสังคมที่ต้องร่วมมือกัน สอดส่องและเป็นหูเป็นตา เพื่อดูแลและผลักดันให้การดำเนินการตามแผนงาน/โครงการของหน่วยงานภาครัฐ บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

ปัจจุบันมีองค์กรที่เป็นหน่วยตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตยเกิดขึ้นมากมาย เช่น สำนักงาน ป.ป.ช. สำนักงาน ป.ป.ท. กรมสอบสวนคดีพิเศษ และสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ฯลฯ หน่วยงานดังกล่าว ถือเป็นองค์กรตรวจสอบที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย ซึ่งแตกต่างจากองค์กรตรวจสอบภาคประชาชน หรือคณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัด มีชื่อเรียกโดยย่อว่า ก.ธ.จ. โดย ก.ธ.จ. เป็นคณะกรรมการที่จัดตั้งขึ้น ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๐ ก.ธ.จ. มีอยู่ในทุกจังหวัด (๗๖ จังหวัด) ยกเว้นกรุงเทพมหานคร มีจำนวนรวม ๑,๐๘๓ คน องค์ประกอบของ ก.ธ.จ. ประกอบด้วย ผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรีซึ่งมีเขตอำนาจในจังหวัดเป็นประธาน ผู้แทนภาคประชาสังคม ผู้แทนสมาชิกสภาท้องถิ่นที่ไม่ได้ดำรงตำแหน่งผู้บริหาร และผู้แทนภาคธุรกิจเอกชน เป็นกรรมการ ซึ่งหากพิจารณาองค์ประกอบของ ก.ธ.จ. จะเห็นได้ว่า มีข้าราชการซึ่งเป็นผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรีเพียงคนเดียว ส่วนที่เหลือเป็นตัวแทนจากภาคประชาชนทั้งหมด สำหรับอำนาจหน้าที่ของ ก.ธ.จ. กฎหมายได้กำหนดให้มีอำนาจในการสอดส่องและเสนอแนะการปฏิบัติภารกิจของหน่วยงานของรัฐ และเจ้าหน้าที่ของรัฐในจังหวัดให้ใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หาก ก.ธ.จ. สอดส่องแผนงาน/โครงการ ของส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐในจังหวัดแล้ว พบว่า มีการละเลยไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือมีกรณีทุจริต ให้แจ้งส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐนั้น ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่และ ให้รายงานผลการดำเนินการต่อ ก.ธ.จ. ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง หากมิได้ดำเนินการตามอำนาจ หน้าที่ให้ประธาน ก.ธ.จ. แจ้งมติ ก.ธ.จ. ให้ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีทราบ เพื่อยรายงานต่อรัฐมนตรีเจ้าสังกัด ดำเนินการต่อไป

ก.ธ.จ. มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ ๓ ปี นับแต่วันที่ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีประกาศ รับรองรายชื่อกรรมการเป็นรายจังหวัด กรรมการที่พ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับการสรรหาอีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้ ซึ่งปัจจุบันเป็นการดำรงตำแหน่งของ ก.ธ.จ. ชุดที่ ๔

สำหรับการปฏิบัติหน้าที่ของ ก.ธ.จ. ในการสอดส่องหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ (๑ ตุลาคม ๒๕๖๒ - ๓๐ กันยายน ๒๕๖๓) พบว่า ก.ธ.จ. ทั้ง ๗๖ คณะ/จังหวัด ได้สอดส่องแผนงาน/โครงการตามแผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัดและกลุ่มจังหวัด แผนงาน/โครงการ ของจังหวัด และส่วนราชการในจังหวัด รวมทั้งการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนจากการปฏิบัติงานของหน่วยงาน ของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐในจังหวัด (เรื่องร้องเรียน) รวมทั้งสิ้นจำนวน ๑,๓๒๔ โครงการ/เรื่อง โดยพบว่า มีการดำเนินการที่ไม่เป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี จำนวน ๓๙๓ โครงการ/เรื่อง ซึ่ง ก.ธ.จ. ได้มีมติเป็นข้อเสนอแนะให้จังหวัด/หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของรัฐรับไปดำเนินการเพื่อปรับปรุงแก้ไข จำนวน ๕๕๙ ข้อ และมีการดำเนินการตามข้อเสนอแนะแล้ว จำนวน ๑๖๘ ข้อ หรือคิดเป็นร้อยละ ๓๐.๐๕ อย่างไรก็ดี ในการสอดส่องแผนงาน/โครงการ ก.ธ.จ. แต่ละคณะจะได้ดำเนินการขับเคลื่อนการปฏิบัติงานให้เป็นไป ตามเป้าหมายต่อไป

จากอำนาจหน้าที่ดังกล่าวจะเห็นได้ว่า เจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติฯ ได้กำหนดให้ ก.ธ.จ. ในฐานะตัวแทนภาคประชาชนที่มีอยู่ในทุกจังหวัด เข้ามาร่วมตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตย ทำหน้าที่เป็นกลไก สำคัญในระดับพื้นที่ในการสอดส่องและให้ข้อเสนอแนะหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐในจังหวัด

ให้ปฏิบัติการให้เป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และมีบทบาทโดยตรงในการเสริมสร้าง
ธรรมาภิบาล สามารถช่วยผลักดันให้นโยบายของรัฐบาลในด้านต่าง ๆ ขับเคลื่อนไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ
และโปร่งใส โดยเฉพาะอย่างยิ่งทำหน้าที่เสมือนเป็นหูเป็นตาแทนรัฐบาล รวมทั้งเป็นผู้ดูแลผลประโยชน์
และสิทธิที่พึงมีพึงได้ของประชาชนในพื้นที่ ดังนั้น ความร่วมมือร่วมใจกันของประชาชนกับ ก.ธ.จ. ในแต่ละ
จังหวัด จึงมีความสำคัญที่จะผลักดันให้การปฏิบัติหน้าที่ของ ก.ธ.จ. เกิดผลสำเร็จ สมดังเจตนารมณ์ของ
พระราชบัญญัติฯ ทั้งนี้ หากผู้ใดพบเห็นการกระทำที่ไม่ถูกต้อง ขาดประสิทธิภาพ และไม่โปร่งใส ซึ่งได้แจ้ง
หน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้ว แต่ยังไม่ได้รับการแก้ไข ก็สามารถแจ้ง ก.ธ.จ. ให้ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ได้
โดยท่านสามารถตรวจสอบรายชื่อ ก.ธ.จ. พร้อมหมายเลขโทรศัพท์ในพื้นที่จังหวัดของท่านได้ทางเว็บไซต์
www.ggc.opm.go.th

กรณีตัวอย่างการปฏิบัติหน้าที่ของ ก.ธ.จ.
ในการสอดส่องแผนงาน/โครงการตามแผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัดและกลุ่มจังหวัด
แผนงาน/โครงการของส่วนราชการในจังหวัด และเรื่องร้องเรียน
ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

➤ **โครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการขนส่งสินค้าการเกษตร กิจกรรมก่อสร้างไหล่ทาง พร้อมฝังท่อระบายน้ำ หมู่ที่ ๓ ตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม**

ก.ธ.จ. นครปฐม ได้สอดส่องโครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการขนส่งสินค้าการเกษตร กิจกรรมก่อสร้างไหล่ทางพร้อมฝังท่อระบายน้ำ หมู่ที่ ๓ ตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ระยะทาง ๐.๒๐๐ กิโลเมตร งบประมาณตามสัญญาจ้าง ๑,๑๗๘,๐๐๐ บาท พบว่า ดำเนินโครงการเสร็จเรียบร้อยแล้ว เป็นโครงการที่มีประโยชน์ต่อประชาชนในพื้นที่ และพื้นที่ใกล้เคียงได้ใช้เส้นทางในการสัญจรไป - มา ที่สะดวกและปลอดภัย อีกทั้งทำให้การขนส่งสินค้าทางการเกษตรมีความรวดเร็วขึ้น ลดอุบัติเหตุ แต่อย่างไรก็ตาม พบปัญหาดินทรุดตัวบางช่วงถนนไหล่ทาง โดยเฉพาะบริเวณฝาท่อระบายน้ำ เนื่องจากพื้นที่ก่อสร้างติดกับคลอง ประกอบกับช่วงฝนตกเกิดเป็นแอ่งน้ำจึงทำให้ดินทรุดตัวลง ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอาจปฏิบัติภารกิจไม่เป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ตามระเบียบฯ ข้อ ๒๓ (๓) ปฏิบัติภารกิจเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน

ผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี (นางสมิตรา อติศัพท์) ประธาน ก.ธ.จ. นครปฐม ร่วมกับกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัดนครปฐม ลงพื้นที่สอดส่องโครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการขนส่งสินค้าการเกษตร กิจกรรมก่อสร้างไหล่ทาง พร้อมฝังท่อระบายน้ำ หมู่ที่ ๓ ตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

ก.ธ.จ. นครปฐม พิจารณาแล้วมีมติให้มีหนังสือแจ้งที่ทำการปกครองอำเภอสามพราน เพื่อให้ประสานขอความอนุเคราะห์ผู้รับจ้างได้ดำเนินการแก้ไขถนนไหล่ทาง โดยการบดอัดดินและปรับหน้าดิน หรือเกลี่ยดินให้เรียบเพื่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน เนื่องจากโครงการฯ ยังอยู่ในช่วงหลักประกันสัญญา

จังหวัดนครปฐมแจ้งว่า ที่ทำการปกครองอำเภอสามพรานได้แจ้งให้ผู้รับจ้างดำเนินการปรับปรุงซ่อมแซมโครงการดังกล่าวให้กลับมาสภาพดีและสามารถใช้งานได้ โดยประชาชนได้รับความสะดวกแล้ว

➤ **โครงการก่อสร้างระบบกระจายน้ำด้วยพลังงานแสงอาทิตย์หนองกุลลำห้วย หมู่ที่ ๗ ตำบลคำโตนด อำเภอบรรจันตคาม จังหวัดปราจีนบุรี**

ก.ธ.จ. ปราจีนบุรี ได้สอดส่องโครงการก่อสร้างระบบกระจายน้ำด้วยพลังงานแสงอาทิตย์ หนองกุลลำห้วย หมู่ที่ ๗ ตำบลคำโตนด อำเภอบรรจันตคาม จังหวัดปราจีนบุรี โดยมีสำนักงานทรัพยากรน้ำ ภาค ๖ เป็นหน่วยงานรับผิดชอบ พบว่า โครงการตั้งอยู่บนพื้นที่สาธารณประโยชน์ โดยยังไม่ได้เสนอขอใช้ประโยชน์ในพื้นที่ และยังไม่มีการจัดทำแผนบริหารจัดการ บำรุง รักษา ระบบกระจายน้ำด้วยพลังงานแสงอาทิตย์ รวมทั้งยังไม่ได้ติดตั้งป้ายประชาสัมพันธ์โครงการ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวอาจไม่เป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และระเบียบฯ ข้อ ๒๓ (๑) ปฏิบัติภารกิจให้เป็นไปตามกฎหมายเพื่อรักษาประโยชน์ส่วนรวม ตลอดจนไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของประชาชน (๒) ปฏิบัติภารกิจเพื่ออำนวยความสะดวกให้บริการ และสนองความต้องการของประชาชน (๔) ปฏิบัติภารกิจให้เกิดผลสัมฤทธิ์ มีประสิทธิภาพ และมีความคุ้มค่า และ (๖) ปฏิบัติภารกิจโดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน และการเปิดเผยข้อมูลอย่างโปร่งใส

ก.ธ.จ. ปราจีนบุรี พิจารณาแล้วมีมติแจ้งจังหวัดปราจีนบุรี เพื่อแจ้งให้หน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินการ ดังนี้

๑. ขออนุญาตดำเนินโครงการในพื้นที่ให้ถูกต้องตามระเบียบ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
๒. ส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์การบริหารส่วนตำบลคำโตนดและกลุ่มผู้ใช้น้ำในพื้นที่จัดทำแผนบริหารจัดการ บำรุง ดูแล และรักษาระบบกระจายน้ำด้วยพลังงานแสงอาทิตย์
๓. ขอให้เกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรี ส่งเสริม สนับสนุนให้เกษตรกรในพื้นที่ปลูกพืชปลอดภัย และพืชใช้น้ำน้อยในเขตรบบกระจายน้ำด้วยพลังงานแสงอาทิตย์
๔. จัดทำป้ายประชาสัมพันธ์โครงการตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๕๑

ผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี (นายณรงค์ เชื้อบุญช่วย) ประธาน ก.ธ.จ. ปราจีนบุรี ร่วมกับการตรวจราชการจังหวัดปราจีนบุรี ลงพื้นที่สอดส่องโครงการก่อสร้างระบบกระจายน้ำด้วยพลังงานแสงอาทิตย์หนองกุลลำห้วย หมู่ที่ ๗ ตำบลคำโตนด อำเภอบรรจันตคาม จังหวัดปราจีนบุรี

จังหวัดปราจีนบุรีแจ้งว่า สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค ๖ ได้ดำเนินการ ดังนี้

๑. ประสานกับองค์การบริหารส่วนตำบลคำโตนดให้ดำเนินการขออนุญาตใช้ที่ดินสาธารณประโยชน์แหล่งน้ำหนองกุลี-กุดลำหว่า และแหล่งน้ำลึงหนองกรด ตามระเบียบ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้ว

๒. ด้านการบริหารจัดการการใช้น้ำ ส่วนประสานและบริหารจัดการกลุ่มน้ำปราจีนบุรี เข้าให้การสนับสนุนให้กลุ่มผู้ใช้น้ำในพื้นที่จัดทำแผนบริหารจัดการน้ำ

๓. สำนักงานเกษตรจังหวัดปราจีนบุรี ได้ร่วมวางแผนกับผู้ใหญ่บ้าน และรับสมัครเกษตรกรผู้สนใจเข้าร่วมโครงการปลูกพืชปลอดภัยและพืชใช้น้ำน้อย และประชุมร่วมกับสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค ๖ เพื่อจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำ

๔. จัดทำป้ายประชาสัมพันธ์โครงการ และติดตั้งเสร็จเรียบร้อยแล้ว

➤ **ปัญหาอาคารบังคับน้ำคลองเนินซ้อ กรณีน้ำเค็มได้รั่วผ่านบานระบายน้ำเข้าไปฝั่งน้ำจืด ทำให้เกษตรกรได้รับความเดือดร้อนไม่สามารถใช้น้ำได้ จังหวัดระยอง**

ก.ธ.จ.ระยอง ได้พิจารณาการแก้ไขปัญหาอาคารบังคับน้ำคลองเนินซ้อ กรณีเรื่องน้ำเค็มได้รั่วผ่านบานระบายน้ำเข้าไปฝั่งน้ำจืด ทำให้เกษตรกรได้รับความเดือดร้อนไม่สามารถใช้น้ำได้ โดยโครงการชลประทานระยอง ได้แจ้งว่า ผู้รับจ้างได้ซ่อมแซมแก้ไขตามเงื่อนไขสัญญาการรับประกันผลงานเป็นเวลา ๒ ปี ภายหลังการก่อสร้างแล้วเสร็จ พบว่า อาคารดังกล่าวไม่มีการรั่วซึมของน้ำเค็มแล้ว เนื่องจากระดับน้ำด้านเหนือน้ำและด้านท้ายน้ำมีระดับต่างกัน ๐.๕๐ เซนติเมตร แต่น้ำอาจจะมีความเค็มเนื่องจากการซ่อมแซมบานระบายน้ำก่อนหน้านี้ต้องมีการยกบานพื้นน้ำ อาจทำให้มีน้ำเค็มเข้ามาปะปนกับน้ำจืด ดังนั้นนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลเนินซ้อ จึงขอให้ผู้รับจ้างตรวจสอบเพิ่มเติม โดยสูบน้ำด้านท้ายน้ำออกให้หมดเพื่อตรวจสอบอีกครั้งว่ามีน้ำรั่วซึมผ่านบานระบายน้ำเข้ามาหรือไม่ ผู้รับจ้างได้รับทราบและจะเข้าดำเนินการเพื่อตรวจสอบต่อไป ต่อมา ก.ธ.จ. ระยอง ได้รับรายงานว่า อาคารบังคับน้ำดังกล่าวยังมีน้ำเค็มรั่วซึมผ่านบานระบายน้ำเข้ามาในพื้นที่อีก ซึ่งโครงการชลประทานระยองแจ้งว่า ได้ดำเนินการตามข้อเสนอแนะแล้ว แต่อย่างไรก็ดี น้ำเค็มยังรั่วซึมเข้ามาได้อีก ส่งผลให้ประชาชนในพื้นที่ไม่มั่นใจในการแก้ไขปัญหานี้ของหน่วยงาน ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอาจปฏิบัติภารกิจไม่เป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ตามระเบียบฯ ข้อ ๒๓ (๓) ปฏิบัติภารกิจเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน

ก.ธ.จ. ระยอง พิจารณาแล้ว ได้แจ้งข้อเสนอแนะให้โครงการชลประทานระยอง และขอให้รายงานผลการดำเนินงานหรือปัญหาข้อขัดข้องให้ทราบด้วยว่าจะมีแนวทางแก้ไขปัญหานี้ต่อไปอย่างไร รวมทั้งขอให้ชี้แจงสร้างความเข้าใจกับประชาชนในพื้นที่

โครงการชลประทานระยองมีหนังสือแจ้งผลการดำเนินการแก้ไขปรับปรุงซ่อมแซมเมื่อวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๒ ว่าดำเนินการแก้ไขแล้วและผลการซ่อมแซมเป็นที่ยอมรับของทั้ง ๓ ฝ่าย (แต่ไม่มีเอกสารการลงนามร่วมกันระหว่างผู้แทน ๓ ฝ่าย) ซึ่งฝ่ายเลขานุการ ก.ธ.จ. ระยอง ได้แจ้งผลการดำเนินการตามข้อเสนอแนะของโครงการชลประทานระยองให้ที่ประชุมทราบ ซึ่ง ก.ธ.จ. ระยอง ผู้แทนในอำเภอแกลง ได้ชี้แจงเพิ่มเติมว่าเรื่องดังกล่าวยังไม่ได้รับการแก้ไขปัญหานี้ และประชาชนยังได้รับความเดือดร้อน ที่ประชุมจึงได้มีมติให้แจ้งโครงการชลประทานระยองเข้าดำเนินการซ่อมแซมแก้ไขปรับปรุงให้เรียบร้อย รวมทั้งชี้แจงทำความเข้าใจกับประชาชนด้วย และขอให้มีการจัดทำบันทึกลงนามร่วมกันของทั้ง ๓ ฝ่าย ได้แก่ โครงการชลประทานระยอง เทศบาลตำบลเนินซ้อ และตัวแทนภาคประชาชน โดยให้ ก.ธ.จ. ในพื้นที่ร่วมลงพื้นที่และตรวจสอบการแก้ไขโครงการดังกล่าว การดำเนินการครั้งล่าสุด โครงการชลประทานได้มีหนังสือลงวันที่

๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓ แจ้งว่า ได้ดำเนินการแก้ไขการรั่วซึมของท่อระบายน้ำเนินซ้อตามมติที่ประชุมแล้ว โดยได้ลงพื้นที่ติดตามร่วมกับ ก.ธ.จ. ผู้แทนเทศบาลตำบลเนินซ้อ และผู้แทนอำเภอแกลง พร้อมทั้งได้จัดทำบันทึกลงนามรับรองร่วมกันทั้ง ๓ ฝ่ายเรียบร้อยแล้ว และหากในภายหน้ามีการรั่วซึมที่เป็นเหตุจากการใช้งาน โครงการชลประทานระยองยินดีที่จะเข้าทำการปรับปรุงหรือซ่อมแซมให้มีสภาพพร้อมใช้งานต่อไป ที่ประชุมพิจารณาแล้วเห็นว่าเรื่องดังกล่าวได้รับการแก้ไข จึงเห็นควรยุติเรื่อง

คณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัดระยอง ลงพื้นที่สอดส่องปัญหาอาคารบังคับน้ำคลองเนินซ้อ
กรณีเรือน้ำเค็มได้รั่วผ่านบานระบายน้ำเข้าไปฝั่งน้ำจืด ทำให้เกษตรกรได้รับความเดือดร้อน
ไม่สามารถใช้น้ำได้ จังหวัดระยอง